

አርበኝነትና አህጉራዊ አንድነት

“ኮሌጅ-ኩ” መጣች (ልዑልድ)

ቴዎድሮስ

የካቲት

የ19ኛው ንባዔ
ታሪካዊ ደረሰ

6ኛ ዓመት

ቁጥር 10

ሰኔ 1975

“ ኮሌጅ ቱ ” መጣች

ከጌተነት ሞገስ

ልጅነቱን ያሳለፍኩት በቀያችን ከመሰለሁኝ ጋር አፈርፈዋል፤ ቀሪ አባቶቼ ጋር ተፈቀዋል፤ ልገት ወጥቼ፤ ቁልቁልት ወርጄ ነው። ሰባት ዓመት ሲሞላኝ የመንደር እንደሆኑት ሰባት ሰባት ለገደጠብኩት ተደረገ። ጠዋት ጠዋት ከብት ሲወጣ እምሰቦችን ከየቤታቸው ሰብስቤ በመረከብ ከቀያችን አካባቢ ከሚገኘው መስክ ላይ በማሳማራትና እራሴ ወሰጄ ውሃ በማጠጣት ስጠብቅ እውልና ጀንበር ስትጠልቅ ወደየቤታቸው አደርሳለሁ።

ግታ ግታ እኔና እናቱ ቅምጫናችንን ይዘን እምሰባ ወደምጠብቅላቸው ሰዎች ቤት እንሄድና ከበር ላይ ቆም ስንል ሁሉም አንዳንድ አንኮላ ወተት በማሰር እችን ውስጥ ይጨምሩልናል። አባቱ በግብርና ተቀጥሮ ስለሚሠራ በዓመት የሚገኘው እህል እንደተሰኘ ስለሆነ ብዙ ጊዜ ለምግብም አይበቃንም። እናቱ በእኔ ምክንያት የተገኘውን ወተት እየናጠች ቅቤ እውጥታ በመሸጥ ጨው፣ በርበሬ፣ ትግላላች፣ አልፎ አልፎም አንዳንድ ጊዜ ለእንቁጣጣሽ ጥብቆ ትግላልኛለች።

አሥር ዓመት ሲሞላኝ በዓመት አምስት ማድጋ እህል ለቤተሰቦች ሊከፈላቸው በእርሻነት እንድቀጠር ተደረገ። ቤት ልጅ ስለሆንኩ ግለዳ ከብቶችን ከበረታቸው ወስጄ ስጠብቅ ከዋልኩ በኋላ ሲመሽ ወደቤታቸው አስገብቼ ወደ ወላጆቼ ቤት አመራለሁ። ብዙውን ጊዜ ከዱር ውዩ ስመለስ ለናቱ ጭራሮ ለቅሚ ይገዛለት እገባለሁ።

ሁልጊዜ በየዓመቱ የፋሲካን በዓል ከወላጆቻዊ ጋር ለመዋል ተናኘ ትመጣለች። ተናኘ የወ/ሮ ወደር የለሽና የፊታውራሪ አስጋሽኝ ልጅ ናት። ተናኘ በየዓመቱ ስትመጣ ወንድሞቻዋ በቅሎ ጭነው ከተማ ድረስ በመሄድ ይቀበሏትና እስከ በበቅሎ፣ ሻንጣዋ በአህያ ተጭና ወደ ወላጆቻዋ ትመጣለች። ተናኘ ወደ ወላጆቻዋ ቤት በምትጓዝበት ጊዜ « ኮሌጅ ቱ » መጣች እንልና እረኞች በሙሉ ወደ አውራው መንገድ ሩጠን በመሄድ ቆመን ስናያት በቅሎዋን ቆም አድርጋ ከኮርቻው ቀዳማ ላይ ከተንጠለጠለ ኮሮጆ ውስጥ ከረሜላ ታወጣና በየተራ ታድለናለች። ከረሜላውን ለመቀበል ወደ እሷ ስንጠጋ በእሷ አካባቢ ያለው አየር እኛ ከሰመድነውና ተወልደን ከአደግንበት የአየር ቃና ለየት ያለ ነው። ሲምጉት ደስ ይላል። ተናኘ የፊታውራሪ አስጋሽኝና የወ/ሮ ወደር የለሽ ልጅ እንደሆነችና አክሰቷ በልጅነቷ ከተማ ወስደዋት አስተምረው ሥራ እንዳስያዝዋት የነገረችና እናቱ ናት።

በየዓመቱ ተናኘን በየሁከጥር እናቱ የነገረችና ትውስ እያለች እኔም እንደ እሷ ከተማ ገብቼ ተምራ እሷን ለመምሰል ጉጉት አደረብኝ።

ዕድሜዬ አሥራ አምስት ዓመት ሲሆን በእረኝነት ሥራዬ ላይ እንዳለሁ ገራምሶች ሊተናኮሉኝና ከብሬን ሊቀመኝ በማሰባቸው በተደጋጋሚ ሮጪ አምልጫለሁ። ነገሩ አሳሳቢ በመሆኑ እረኝነቱን እንድትው ተደረገ።

ለጥቂት ቀናት እረኝነቱን ትቼ እንደተቀመጥኩ ገራቤታችን የሆኑት አቶ አስማማው ከእኛ ቀዬ አንስቶ በጥሩ ገስጋሽ ሙሉ ቀን በእግር ተጉዞ ከሚደርስበት አካባቢ ለሚገኙት ለወንድማቸው ልጅ የጭን ገረድ ሁኝ እንድቀጠር ወላጆቼን ጠይቀው ወላጆቹ በጉዳዩ የተስማሙ መሆናቸውን ሰማሁ። ይደለው ቤተሰቡ ዛመድ እዝማዱ ተሰብስቦ ሆነ ተብሎ ተዘፍናለት፣ ተበልቶ፣ ተጠጥቶለት፣ ተስም፣ ተሸልሞ፣ ተምሽሮ ይዳራል። እኔ ግን እንዴት በነፃ ከብሬን እስጣለሁ ብዬ አስብኩ። ሰው ሳያየኝ ለብቻዬ ስቅስቅ ብዬ አለቀስኩ።

ቀኑ ሰንበት ነው። በመንደር ከቀረነው ከሕፃናት፣ ከኮሪዶች፣ አልፎ አልፎም በጣም ካረጁና ከቤት ከዋሉ አረጋውያን በስተቀር ሌላው ሁሉ ወደየጉዳዩ ተስማርቷል። ከቤት ውስጥ ሁኝ እናቱ ከቤተክርስቲያን ድርሳ እስከትመለስ ድረስ አበጥሬ እንድቆያት ያዘዘችኝን እህል ስለቃቅም የጭን ገረድ ሁኝ የምሔድበት ዕለት መቃረብ ድንገት ትውስ አለኝ። አሁኑኑ ተነሺ ሂጅ! እንደተባለ ሰውነቱ ተንቀጠቀጠ፣ እምቢ! አልሂድም! ብለሽ ጩሂ ብርር ብለሽ ጥፊ! የሚል ስሜት ተሰማኝ። ከጉልቤቴ ላይ አንጉቴን ደፋ አድርጌ ትንሽ እንደቆየሁ ቀና ብዬ የቤቴን ጣሪያና ግድግዳ ዙሪያውን በዓይኔ ስማትር ተለጉማ ግድግዳ ላይ ከተስቀለች ሙዳይ ላይ ዓይኔ አረፈ። እግሬ እየተባረከከ ከተቀመጥኩበት ተነሳሁና ወደ ሙዳይቴ አመራሁ። ሙዳይቴን ከተስቀለችበት አወረድኩና መደቡ ላይ ቁጭ ብዬ ከፈትኳት ውስጡን ስመለከት እናቱ ለሠንበቴ ጠበል መደገሻ ጌሸ መግዣ ብላ ያስቀመጠቻትን አሥር ሽልንግ አገኘሁ። ገንዘቡን አገላብጫ አየሁት። እንድ ነገር ትውስ አለኝ። አስብኩ፣ ተከዝኩ። ለትንሽ ጊዜ ከሐሳቤ ጋር ከተሟገትኩ በኋላ ከአንድ እልባት ላይ ደረስኩ። ከመቅጽበት አሥሯን ሽል

ንግ በመቀነቱ ቋጠርኩና ሙዳይዋን እንደነበረች አድርጌ ለቀልኳት።

«ከመንደራችን ማዶ አፋፍ ላይ የምትገኘው የኪዳነ ምሕረት ቤተ ክርስቲያን ተሳላሚ አስቀድሶ መክፈልት ለመቅመስ ከረባዳው ሚዳ ላይ ሰብሰብ ብሎ ተቀምጧል። አቡጊዳ ነጠላዬን ተሸፋፍኝ በዓይኖቼ እምባዬ እየፈሰሰ የቤታችንን በር መለስ አድርጌ ወደ ደራ ገበያ የሚወስደውን የአፋፊት መንገድ ይገፍ መገሰገስ ጀመርኩ። ደራ ገበያን ሁለት ቀን ከእናቱ ጋር ሂጄ አይቻለሁ። ከእኛ ቀዬ አንስቶ ደራ ገበያ ለመድረስ ጉብዝ ገስጋሽ ሁለት ሰዓት ይፈጅበታል። የአረዴን ወንዝ ተሻግረው የአፋፊትን ዳገት እንደተያያዝኩ ከኋላዬ ዞርብዬ ስመለከት ምንም የሚያስፈራኝ ነገር አልነበረም። ይተናነቀኝ የነበረውን እምባ በአቡጊዳዬ ጠራርጌ ልቤን አበረታታሁት። ዛሬ እያነባሁ በሂድኩበት መንገድ ሌላ ጊዜ እንደተናኘ ተውቤ እንደምመለስበት በዓይነ ጎሊናዬ ታየኝ። እራሴን በራሴ አጽናናሁ። « ደፋርና ጢስ መውጫ አያጣም » የሚለው የጋሼ ተካ እነጋገር ታወሰኝ። ፀሐይ በሰው አናት ላይ ስትውል ደራ ገበያ ደረስኩና የገበያውን መሐል አቋርጫ በስተምዕራብ ከሚገኘው አውራ መንገድ ዳር ተቀመጥኩ።

በጉዳናው መንገድ እንዳንዱ ዳላውን ከትከሻው ላይ አድርጎ፣ ሴቶች ውሃ ተሸከመው፣ አንዳንዱ በፈረስ፣ ሌላው በአህያ ላይ ቆርሮ በአራቱም ማዕዘን ከወዲያ ወዲህ ይተላለፋል። ከጊዜ በኋላ ተምራ እንደ ኮሌጅ ወላጆቼን ለመጠየቅ ስመጣና እረኞች ሲከቡኝ በዓይነ ሕሊናዬ እየታየኝ በሀሳብና በጉጉት ዓለም ውስጥ ገብቼ ስዋኝ አንድ አውቶቡስ ከፈቱ መጣና ቆመ። ከአውቶቡስ ውስጥ አንዱ ሌላውን እየገፈተረው ጥቂት ሰዎች ወረዱ። ወዲያው ከተቀመጥኩ በት ተነስቼ ተንደረደርኩና ከተከፈተው በር ውስጥ ዘው አልኩ።

« የት ነሽ? » አለ በሩን ተደግፎ የቆመውና እንደ ባህታዊ ፀጉሩ ጉፍቶ ትምባሆ የሚምገው ሰውዬ።

« እናንተ ከምትሄዱበት » አልኩ። የት እንደምሄድ ባለማወቁ ውረጅ የሚለኝ መስሎኝ ፈራ ተባ እያልኩ።

« ዘጠኝ ሺልንግ አለሽ? » አለኝ ጉርሺጥ የመሰለ ዓይኑን እየበለጠጠ። « አላጣም »

« በይ ተቀመጭ! » ብሎ ወደ ባዶው መቀመጫ የተለበለበ ወይና ለበቅ በሚሰለት ጣቶቼ አመለከተኝና የመኪናውን በር ጥርቅም አድርጎ ዘጋው። ስለ መኪና ወሬውን ከመስማትና መልኩን ከማየት

ምን እንደሆነች አትናገሪም ነፃ አሉኝ በድ
ጋማ ። እምባዬን በአቡጊዳዬ እየጠራረኩ
ትኩር ብዬ ተመለከትኳቸው ። ሌባ ብለው
የሚያንቁኝ መሰለኝ ። ትንሽ ከሐሳቤ ጋር
ከተሟገትኩኝ በኋላ ያደረጉትን ያድርጉኝ
ብዬ ሁኔታዬን በመጠኑ ነገርኳቸው ። ከን
ፈራቸውን እየመጠጡ « ወይ እኔን አፈር
ይብላኝ ! የከተማ ነገር መቸ እንዲህ ነው »
አሉና አቀርቅረው ቆመ ።

በመንገድ ከሚተላለፈው ሰው ገሚሉ
ትኩር ብሎ ይመለከተናል ። እንደገና
ከምንም ሳይቆጥረን ተጋፍቶ ያልፋል ።
እንደገናም እንዲሁ ወሬ ለማድነቅ አጠገባ
ችን ትንሽ ቆም ይልና ይሄዳል ። ከትንሽ
ጸጥታ በኋላ « እዚህ ከተማ ምንም የምታ
ውቁው ዘመድ የለሽም ! » አሉና እንደገና
አዛውንቷ ጠየቁኝ ።

« እረ ምንም ሰው አላውቅም » አልኳ
ቸው ።

« እንዲያው ምንም የምታውቁው ሰው
እዚህ ከተማ የለም ? » አሉኝ እንደገና ።

« ከእኛ አገር የመጡና ከዚህ ከተማ የሚ
ኖሩ ሰዎች አሉ ። ግን ቢታቸው የት እንደ
ሆኑ አላውቅም ። » አልኳቸው ። እንደገና
ከንፈራቸውን መጥጠው ካቀረቀሩ በኋላ
« ታዲያ አሁን ሥራ ትገቢያለሽ ? » አ
ሉኝ ። እነጋገራቸው እውነት አልመሰለኝም
ፈራ ተባ እያልኩ « ከሆነማ እሺ » አልኳ
ቸው ።

« በይ ተነሽ እንሂድ » ብለውኝ መንገድ
ጀመሩ ። ጉልቤቴ እየተብረከረከ ተነሳ
ሁና ተከተልኳቸው ።

ለትንሽ ቀኖች ያህል ከሌትዮዋ ቤት የቤት
ውስጥ ሥራዎችን እየወራሁ ሰነበትኩኝ ።
የመንደር ልጆች ገጠሬ መሆኔን እያዩና የአ
ነጋገር ዘይቤዬን እየሰሙ ይስቁብኛል
እንደገና ሆኔን ሲከፋኝ ብስጭቱን በእም
ባዬ እወጣዋለሁ ።

ለትንሽ ቀኖች ሌትዮዋ ቤት ከቆየሁ
በኋላ በየወሩ አሥር ሽልንግ ሊከፈለኝ ሴት
ዮዋ ተያዥ ሁነውኝ ሰው ቤት በግር
ድና አስቀጠሩኝ ። ሥራ የተቀጠርኩበት
ቤት አባወራው የመንግሥት ሠራተኛ ሲሆ
ኑ ሴትዮዋ የቤት እመቤት ናቸው ። ቀደም
ሲል የከተማ ባልትና ባይናረኝም እመቤቴ
የሚያሳዩኝን በሚገባ በመገንዘብ በአጭር
ጊዜ ውስጥ መጠነኛ የባልትና ሰው ለመሆን
በቅቻለሁ ። ወደ ሳድር በጊዜው ብዛትና
በልዩ ልዩ አጋጣሚዎች ከአንዳንድ የአገራ
ሰዎች ጋር ልተዋወቅ ቻልኩ ። በከተማ
ውስጥ ነዋሪ ከሆኑትና ከጊዜ በኋላ ከአገኘ
ኋቸው የሀገራ ሰዎች ጋር ዝምድናዬ ጠነከረ ።
በእነሱም አማካይነት የተለያዩ ቦታዎች
ዘንድ ሥራ ተቀጠርኩ ።

በስተቀር ተሳፍራ የመጀመሪያ ጊዜዬ ነው ።
በመኪናው ውስጥ ያለው ተሳፋሪ እንዳንዱ
ከተቀመጠበት ወንበር ላይ እንደሆነ ጭልጥ
ያለ እንቅልፋን ይለጥጣል ። ሌላው እንቅ
ልፍ ልያዝህ ሲለው ላለመያዝ ደፋ ቀና ይላ
ል ። በሌላ ወገን ደግሞ እንደ ከአንዱ ጋር
የደራ ወሬውን ሲሰልቅ እንዳንዱ አፋንና
እፍንጫውን በጨርቅ እፍጥ ዓይኑን በማ
ፍጠጥ በተጠንቅቀ ሁኖ አንድ ነገር የሚጠ
ባበቅ ከመምሰሉም በላይ ዝቅጥጥና ውጭ
ሲሆንበት የመኪናውን መሰከት እየከፈተ
አንገቱን አሾልኮ የተናነቀውን ያስወጣል ።
እኔና ጥቂቶቼ ግን ከዚህ ሁሉ ነፃ ነን ።
ትንሽ እንደተጓዝን ባህታዊ መሰሉ ሰውዬ
ትንባሆውን እያሰለለ ወደ እኔ መጣና ጥር
ሶቼን ፈገግ አርጉ ።

« ሂሳብ ! » አለኝ አባባሉ አዲስ ሰለሆነ
ብኝ ግራ ገብቶኝ ትኩረት ተመለከትኩት ።

« ምን ታይኛለሽ ? »

« ዘጠኝ ሽልንግ አምጭ ነው የምልሽ ! »
አለና ያልተነቀሰ ድዱን ገለጠብኝ ። የድዱን
ቅላት የከንፈሩን መሳሳትና የጥርሶቼን
ማነስ ትኩር ብዬ ሰመለከት ዳምትራ መሰ
ለኝ ። የጠየቀኝን ክቅቀነቴ ፈታሁና ሰጠ
ሁት ። በየመንገዱ እያስወጣና እያስገባ
መኪናው ነጉደ ። በመኪናው ውስጥ መነ
ሻውን የማላውቀው ዘፈን በእናቴ ላይ
ተም በጀርዬ እየተንቆረቆረ በነገሩ ተገ
ርሚ የመኪናውን ጣራ አንጋጥሜ እንደተ
መለከትኩ መኪናው ከዲካው ደርሶ የተ
ሸከመውን ሁሉ ተፋ ።

የደረሰኩበት አካባቢ ተወልጄ ከአደ
ኩበት የተለየ ነው ። መሬቱ ሁሉ ሰውና
ቤት ብቻ ነው ። ሰው ግማሹ ተሸከሞ ፣ ግማ
ሹ ባዶ እጁን ፣ ከፊሉ ሁለት ሶስት ሁኖ
እያወራ ፣ ሌላው ብቻውን ፣ ወዲያ ወዲህ
በየፊናው ሲጓድ ሥ በዚህ ላይ መኪናው
ተጨምሮ በአካባቢው ከተት የታወጀ ይመ
ሰላል ።

በመኪናው ውስጥ የነበረው ሰው ሁሉ
በየፊናው ተለማራ ። እኔ ግን እንኳን ደሀና
መጣሽ ብሎ የሚተሰለኝና የምገባበትም
ቤት የለኝም ። ከወላጆቼ ቤት ላለሁ ከተማ
ገብቼ በመማር እንደ ተናኘ እሆናለሁ ብዬ
የተነሳሁበት ሀሳብ ሁሉ እንደማይሳካልኝና
ከተማ ውስጥ ሲኖሩ እንደተናኘ ለመሆን
ብዙ ነገሮች እንደሚያሰፈልጉ በትንሽ ደቂ
ቃዎች ውስጥ ተከስተልኝ ። በአድራጉቴ
በጣም አዘንኩ ። ግራ ገባኝ ። በመንገድ የሚ
ተላለፈው ሰው ሁሉ እንች ሌባ ! ብሎ የሚ
ያንቀኝ መሰለኝ ። ከፈጸምኩት ድርጊት ጋር
የቀኑ መምሽት ታክሎ ሆኔን አሸበረው ።
ከአንድ ከመንገድ ዳር ከሚገኝ ግንብ ሥር
ኩርታት ብዬ ማንባት ጀመርኩ ። ትንሽ
እጄንቆየሁ በመንገድ ከሚተላለፈው ሰው
መካከል አንዲት አዛውንት አጠገቤ ቆም
አሉና ።

« ምነው ልጄ ምን ሁነሻል ? » ብለው ጠ
የቁኝ ። ምንም መልስ አልሰጠኋቸውም ።
ከንፈራቸውን መጠጠና « ከገጠር የመጣች
ናት መሰለኝ » ካሉ በኋላ « ምነው ልጄ